

POSTANOWIENIE

Dnia 7 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 7 stycznia 2026 r.

wniosku obrońcy oskarżonego

o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od orzekania

w sprawie III KS 87/22

na podstawie art. 42 § 4 zdanie pierwsze k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił:

wyłączyć sędziego Stanisława Stankiewicza od orzekania w sprawie III KS 87/22.

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2022 r. do Sądu Najwyższego przekazano skargę adw. J. K. obrońcy oskarżonego J. B. na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 110/22 uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 1 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 130/18.

Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą III KS 87/22 i przydzielono do rozpoznania sędziemu Sądowi Najwyższego Antoniemu Bojańczykowi.

W dniu 19 stycznia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego o zbadanie spełnienia przez sędziego A. Bojańczyka wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej

sprawie zachodzą przesłanki, o jakich mowa w art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej jako u.SN).

W tym samym dniu wpłynął także wniosek obrońcy o wyłączenie tego sędziego z uwagi na istnienie okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie. Wniosek ten przydzielono do rozpoznania sędziemu Sądu Najwyższego Małgorzacie Bednarek (KRI 144), a postanowieniem z dnia 16 marca 2023 r. pozostawiono go bez rozpoznania, wskazując, że ocena przytaczanych przez wnioskującego poglądów prawnych i zapatrywań sędziego A. Bojańczyka na treść przepisów regulujących status sędziego należy do sądu rozpoznającego wniosek złożony w trybie art. 29 u.SN, albowiem ta okoliczność została również wskazana we wniosku złożonym przez tego samego obrońcę w trybie art. 29 u.SN.

Zarejestrowany pod sygnaturą III KB 2/23 wniosek obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego A. Bojańczyka wymogów niezawisłości i bezstronności zarządzeniem Prezesa SN Zbigniewa Kapińskiego z dnia 24 października 2023 r. odrzucono z uwagi na niespełnienie wymaganych prawem wymogów, skoro nie wskazano jak okoliczność powołania oraz postępowanie sędziego po powołaniu miałyby wpływać w realiach tej konkretnej sprawy- w rozumieniu art. 29 § 5 i n. u.SN - na jej wynik.

Sprawę w przedmiocie rozpoznania skargi skierowano na posiedzenie w dniu 27 marca 2024 r. Kolejno termin ten zniesiono z uwagi na ponowienie przez obrońcę oskarżonego złożonego w trybie art. 29 § 5 i § 6 u.SN, wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego A. Bojańczyka wymogów niezawisłości i bezstronności. Wniosek ten zarejestrowano pod sygnaturą III KB 1/24 a kolejno zarządzeniem Prezesa Zbigniewa Kapińskiego z dnia 7 marca 2024 r. został on odrzucony jako wniesiony po terminie. Z kolei złożone przez obrońcę oskarżonego w dniu 5 lutego 2024 r. ponowne żądanie wyłączenia tego sędziego z uwagi na istnienie okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie, po przydzieleniu go sędziemu Sądu Najwyższego Igorowi Zgolińskiemu (KRI 367), postanowieniem z dnia 27 marca 2024 r. pozostawiono bez rozpoznania z uwagi na jego niedopuszczalność (art. 41 a k.p.k.). Zgodnie z tym przepisem

wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania.

Skargę skierowano do rozpoznania na posiedzeniu wyznaczonym na dzień 22 maja 2024 r., w składzie Prezes SN Zbigniew Kapiński, SSN Antoni Bojańczyk, SSN Marek Siwek.

Pismem datowanym na 15 kwietnia 2024 r. obrońca oskarżonego wniósł o zbadanie spełnienia przez sędziego Zbigniewa Kapińskiego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki, o jakich mowa w art. 29 § 5 u.SN. Wniosek ten zarejestrowano pod sygn. III KB 7/24.

Kolejno w dniu 19 kwietnia 2024 r. wpłynął wniosek obrońcy o wyłączenie sędziego Marka Siwka z uwagi na istnienie okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie. Postanowieniem z dnia 15 maja 2024 r. (KRI 432) wyłączono sędziego Marka Siwka od udziału w sprawie o sygn. akt III KS 87/22.

Zarządzeniem z dnia 16 maja 2024 r. wniosek zarejestrowanym pod sygn. III KB 7/24 (dotyczący zbadania spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego **Zbigniewa Kapińskiego nie Marka Siwka** – dopisek SN) Prezes SN Zbigniew Kapiński pozostawił bez dalszego biegu z uwagi na wyłączenie sędziego Marka Siwka, postanowieniem z dnia 11 maja 2024 r. (KRI 432) i sprawę tę polecił zakreślić w repertorium KB jako zakończoną w inny sposób. Nietrudno dostrzec, że sędzia Kapiński wydał zarządzenie we własnej sprawie testowej, a zatem rozstrzygał sam we własnej sprawie naruszając podstawowe standardy prawne.

Skargę ponownie skierowano do rozpoznania na posiedzeniu tym razem wyznaczonym na dzień 4 lipca 2024 r., w składzie: Antoni Bojańczyk, Małgorzata Bednarek i Anna Dziergawka.

W dniu 3 lipca 2024 r. wpłynęły wnioski obrońcy oskarżonego o wyłączenie sędziów Anny Dziergawki, Małgorzaty Bednarek. Wnioski te (KRI 509) postanowieniem z dnia 24 stycznia 2025 r. wydanym przez sędziego referenta tej sprawy sędziego A. Bojańczyka nie zostały uwzględnione.

Nadto pismami datowanym także na dzień 3 lipca 2024 r. obrońca oskarżonego wniosł o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę oraz Małgorzatę Bednarek wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki, o jakich mowa w art. 29 § 5 u.SN. Wnioski te zarejestrowano odpowiednio pod sygn. III KB 14/24 i 15/24. Zarządzeniami Prezesa SN Zbigniewa Kapińskiego z dnia 7 marca 2025 r. wnioski te (III KB 14/24 i 15/24) zostały odrzucone z uwagi na niespełnienie określonych prawem wymogów, skoro nie wskazano jak okoliczność powołania oraz postępowanie sędziów po powołaniu miałyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności w okolicznościach tej konkretnej sprawy.

Skargę ponownie skierowano do rozpoznania na posiedzeniu tym razem wyznaczonym na dzień 14 maja 2025 r., w składzie jak poprzednio, tj.: Antoni Bojańczyk, Małgorzata Bednarek i Anna Dziergawka.

W dniu 23 kwietnia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęły kolejne wnioski obrońcy oskarżonego o zbadanie spełnienia przez sędziów Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka (III KB 54/25), Annę Dziergawkę (III KB 56/25), Małgorzatę Bednarek (III KB 58/25) wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki, o jakich mowa w art. 29 § 5 u.SN.

Tego samego dnia obrońca oskarżonego wniosł także o wyłączenie sędziów; M. Bednarek, A. Bojańczyka i A. Dziergawki w trybie art. 41 § 1 k.p.k. (KRI 997; KRI 1001 i KRI 1002). W wyniku rozpoznania tych wniosków (postanowienia SN z dni: 5 maja 2025 r., 12 maja 2025 r., 2 czerwca 2025 r.) wyłączono od udziału w sprawie sędziów A. Dziergawkę, A. Bojańczyka oraz M. Bednarek.

Zarządzeniem z dnia 7 maja 2025 r. Prezes SN Zbigniew Kapiński wniosek obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego A. Dziergawkę wymogów niezawisłości i bezstronności (III KB 56/25) pozostawił bez dalszego biegu z uwagi na jej wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k.

Po wyłączeniu dotychczasowego referenta, sprawę w dniu 19 maja 2025 r., kolejno przydzielono sędziemu Ryszardowi Witkowskiemu.

W dniu 13 czerwca 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego o wyłączenie sędziego R. Witkowskiego (KRI 1088). Postanowieniem z dnia 3 września 2025 r. wyłączono sędziego R. Witkowskiego od udziału w sprawie III KS 87/22. Sprawę tę do rozpoznania przydzielono sędziemu Sądu Najwyższego Pawłowi Kołodziejskiemu.

Pismem z dnia 30 września 2025 r. obrońca oskarżonego wniósł o zbadanie spełnienia przez sędziego P. Kołodziejskiego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki o jakich mowa w art. 29 § 5 i 6 u.SN (III KB 140/25). Złożył także wniosek o wyłączenie tego sędziego od rozpoznania sprawy (KRI 1282).

Postanowieniem z dnia 22 października 2025 r. wyłączono sędziego P. Kołodziejskiego od udziału w sprawie III KS 87/22, a sprawę do rozpoznania przydzielono sędziemu Stanisławowi Stankiewiczowi.

Zarządzeniem z dnia 30 października 2025 r. Prezes SN Zbigniew Kapiński wniosek obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego P. Kołodziejskiego wymogów niezawisłości i bezstronności (III KB 140/25) pozostawił bez dalszego biegu z uwagi na jego wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k.

W dniu 2 grudnia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęły wnioski obrońcy oskarżonego: o wyłączenie sędziego S. Stankiewicza od rozpoznania sprawy (KRI 1396) oraz o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki o jakich mowa w art. 29 § 5 i 6 u.SN (III KB 181/25).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie trzeba wskazać, że przytoczone w części wstępnej postanowienia okoliczności związane z tokiem postępowania nakierowanym na to, aby sprawa została rozpoznana przez Sąd Najwyższy w składzie, który spełni wymogi sądu ustanowionego ustawą w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym (co oznaczać będzie wydanie orzeczenia przez sąd - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC), dokładnie pokazują aktualną rzeczywistość prawną w Sądzie Najwyższym, a więc to, czego muszą doświadczać strony procesu, które chcą li tylko zrealizować swoje konstytucyjne prawo do sądu. Przez okres prawie

trzech lat toczyło się bowiem szereg postępowań, których celem było spowodowanie, aby w tej sprawie skargę na wyrok kasatoryjny rozpoznał sąd w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, a nie skład orzekający, który z uwagi na wady w zakresie powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, nie może skutecznie wydać orzeczenia jako Sąd Najwyższy. **Do takiego stanu został doprowadzony Sąd Najwyższy na skutek tzw. reform przeprowadzonych w latach 2017-2018 r.** a przyczynili się do tego wszyscy ci, którzy wzięli udział w niekonstytucyjnej procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Skutki tych tzw. reform, jak widać po toku postępowania w tej sprawie, ponoszą głównie strony procesu, a paradoksem jest również to, że wprowadzony do porządku prawnego z dniem 15 lipca 2022 r. instrument procesowy w postaci wniosku składanego w trybie art. 29 § 5 i 6 u.SN poprzez swoją konstrukcję normatywną służy tylko i wyłącznie zablokowaniu stosowania norm europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) w zakresie dostępu do sądu ustanowionego ustawą (postanowienie SN z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22, OSKN 2023, z. 5-6, poz. 28).

Przechodząc zaś do materii tego postępowania, to jasne jest, że wniosek należało uwzględnić.

Przepis art. 41 k.p.k. określający instytucję *iudex suspectus* przewiduje możliwość wyłączenia sędziego, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Przywołując choćby stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21, wskazać należy, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja ma miejsce w tej sprawie.

Jest oczywiste, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez S. Stankiewicza w następstwie brania udziału w

konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego skutkują każdorazowo uznaniem Sądu z ich udziałem za nienależycie obsadzony (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20). Ta okoliczność skutkowałą już wielokrotnym wyłączeniem tego sędziego w postępowaniach prowadzonych przed Sądem Najwyższym (m.in. postanowienia: z dnia 30 lipca 2025 r., III KO 26/24; z dnia 25 listopada 2025 r., II KO 113/24; z dnia 24 listopada 2025 r., II KK 515/24). Nie ma żadnego powodu, aby inaczej postrzegać tę kwestię w niniejszej sprawie. Sprawy tej nie może przecież rozstrzygać skład, który nie tworzy sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Mając powyższe na uwadze konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu S. Stankiewicza od rozpoznania sprawy wywołanej skargą obrońcy oskarżonego (III KS 87/22).

[J.J.]

[a.ł.]